

Utdanningsmelding 2011

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap (AHKR)

Alle fag ved AHKR har skrevet rapporter med utgangspunkt i Kvalitetsportalens mal for fag og emnerapporter, og har følgelig rapportert på en del områder som ikke etterspørres i den nye malen for årets utdanningsmelding.

I Generell omtale av studietilbudet ved AHKR

AHKR har en programportefølje på bachelor- og masternivå innen de fire fagene arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap. I tillegg kommer de tilrettelagte bachelorprogrammene Antikke studium, Middelalderstudium og Midtaustenkunnskap som er vedtatt nedlagt, men som fremdeles har studenter. Det tilrettelagte studieprogrammet Europastudium ble overført til SV-fakultetet fra 2011, men AHKR har fremdeles HF-studenter som ble tatt opp før overføringen. AHKRs programemne EUR103 vil bestå i SVs versjon av programmet, og studentene kan fortsatt velge å spesialisere seg i historie. AHKR har også ansvaret for det tverrfakultære masterprogrammet Region og Regionalisering. Videre deltar instituttet i det fellesnordiske masterprogrammet Religious Roots of Europe og tilbyr en rekke emner innenfor dette programmet. Emnetilbudet ellers ved instituttet er omfattende og består både av ettfaglige og flerfaglige emner. Flere emner er delt tematisk for å sikre fleksibilitet og dynamikk i studiene. Det totale undervisningstilbudet kan følgelig variere noe fra semester til semester. Historie og religionsvitenskap tar opp studenter til ettårig praktisk-pedagogisk utdanning, og deltar dessuten som fag II i Integriert lektorutdanning. Historie og religionsvitenskap kan dessuten tas som årsstudium. AHKR tilbyr også emner for etter- og videreutdanning, og har faglig ansvar for emner i regi av SEVU.

II Kvalitativ omtale av studie- og studentstatistikk

Grunnlagsmateriale er ikke gjort tilgjengelig for instituttet i tide for omtale i dette dokumentet.

III Oppfølging av universitetsstyrets og fakultetets mål og prioriteringer 2011

1 Prioriterte områder for UiB/universitetsstyrets prioriteringer

1.1 Kvalitet i utdanningen – forståelse av kvalitetsbegrepet, tiltak for å fremme kvalitet
Se avsnitt IV, punkt 1.2.

1.4. Implementering av det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket

AHKR har i perioden 2008 til 2011 utarbeidet læringsutbyttebeskrivelser for alle emner på bachelornivå og for en del på masternivå. I løpet av 2011 ble så godt som alle emner på masternivå ferdigstilt i henhold til det nye kvalifikasjonsrammeverket, og våren 2012 fullføres arbeidet med nye studieplaner på alle instituttets fem masterprogram.

1.6. Oppfølging av Kompetanse 2020

Instituttene har ikke hatt rapporten fra Kompetanse 2020 til behandling, men vil kommentere et utsagn på side 15: «Det er likevel en markant tendens til at de universitetsansatte undervurderer den rollen som faglig og teoretisk kunnskap og evnen til å tenke selvstendig og kritisk spiller ved ansettelser. Denne tendensen til undervurdering av sentrale kunnskapsbaserte kvalifikasjoner, er sterkest hos de ansatte ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet og Det humanistiske fakultet.»

AHKR ser ingen fare for at våre lærere undervurderer sentrale kunnskapsbaserte kvalifikasjoner. Disse står til og med helt sentralt i vår forståelse av undervisningskvalitet, som fokuserer nettopp på faglig og teoretisk kunnskap og evnen til å tenke selvstendig og kritisk.

1.7 Tiltak for studentaktiv forskning

Ved AHKR foregår det i dag studentaktiv forskning på flere plan:

Instituttet anser for det første de mange masteroppgavene som produseres hvert år som forskning. Størrelsen på oppgavene og masterprogrammenes struktur (inkludert veiledning) legger til rette for at oppgavene skrives med forskningsfokus. Noen masteroppgaver publiseres, og denne aktiviteten vurderes som høyverdig forskning.

Professor Christopher Henshilwoods ERC-prosjekt TRACSYMBOLS har også knyttet til seg fire masterstudenter ved arkeologi som får delta i utgravninger i Sør-Afrika. Ved å opprette egne emner som stiller krav til analyse av utgravningen innenfor en teoretisk ramme, har AHKR gjort det mulig for disse studentene å integrere utgravningene i kursdelen i mastergraden, i tillegg til at de fungerer som feltarbeid i forbindelse med masteroppgaven.

Historiefagets tema-opplegg på fordypningsemnene legger videre til rette for en stadig fornyelse av fagtilbudet og en mer direkte forskningsretting av undervisningen. Dette medfører at studentene tidlig i studiet kan fatte interesse for fagets forskningsområder, og ta denne interessen med seg på masternivå. Dette kan også virke direkte rekrutterende til masterprogrammet.

IV Generell kvalitativ presentasjon av resultat, planer, utfordringer

1 Studiekvalitetstiltak

1.1 Hovedfunn og oppfølging av gjennomførte program- og/eller emneevalueringer og programsensorrapporter

Alle disiplinbaserte program ved AHKR er tilknyttet en programsensor. For tre av våre fag innebærer programsensors oppgave å vurdere både bachelor- og masterprogram, mens for historie har man oppnevnt samme programsensor på begge nivå, men i to separate kontrakter. Dette fordi historie ikke tidligere har hatt noen programsensoravtale, og fordi fagets omfang tilsier at en slik todeling av arbeidet er fornuftig. Programsensorene leverer årlige rapporter og besøker UiB i alle fall én gang i løpet av kontraktperioden.

Rapportene legges frem for UUI til orientering, og diskuteres på fagmøter i de respektive fagene. Arkeologi har i tillegg arrangert et todagers seminar med programsensoren. Momenter i rapportene fører jevnlig til endringer i fagenes emnebeskrivelser og studieplaner.

I 2011 har særlig arkeologi avdekket behov for pensumrevisjoner og større endringer i enkelte emnebeskrivelser. Kulturvitenskap spesielt trekker frem programsensorordningen som nyttig.

1.2 Studiekvalitetstiltak som er gjennomført eller under planlegging

Alle AHKR-fag ser et klart behov for innføring av fagemner i første semester av bachelorgraden, og imøteser forslag fra fakultetet på hvordan dette kan realiseres. Fagemner i første semester vil gi øket kulltilhørighet blant studentene og et mer sammenhengende studium der studentene får mulighet til å identifisere seg som fagstudent med én gang de begynner. Nye studenter som har søkt seg til et disiplinbasert studieprogram etterlyser faglig relevante emner fra første semester. Dette er ikke nødvendigvis et tiltak mot frafall (som fakultetet rapporterer ikke er faretruende stort etter første semester), men et tiltak for å øke kvaliteten på tilbudet til studentene som *fagstudenter*, ikke bare som programstudenter ved fakultetet.

Historiefaget, med store oversiktsemner på 100-nivå med over 200 oppmeldte studenter, ser behov for mer studentaktivitet på 100-nivå. Skriftlige oppgaver som obligatoriske krav er innført, men anses ikke som tilstrekkelig. Man er derfor i gang med et pilotprosjekt våren 2012 der interesserte studenter får tilbud om ytterligere skrivetrening.

Som en viktig del av studiekvaliteten ved AHKR gjennomgås studietilbudet ved instituttet årlig i form av studentevalueringer og/eller rapporteringer ved semesterslutt.

Evalueringens frekvensen har variert noe fra fag til fag, men instituttet har fra 2012 innført en fast minimumsturnus. Revisjoner av pensum og emnebeskrivelser gjøres jevnlig.

Spørsmål knyttet til forskningsetikk, tekstproduksjon og metode tas opp i egne emner ved flere av fagene både på bachelor- og masternivå, og UBs kurs i kildebruk er lagt inn som obligatorisk krav i noen av instituttets emner. I tillegg er AHKR's semestervise dagens seminar i forskningsetikk for alle masterstudenter fortsatt populært, og begge seminarene hadde godt oppmøte i 2011. Seminartilbudet vil fortsatt opprettholdes i regi av instituttets forskningsetiske komité.

Nær alle AHKR-emner med skriftlige leveringer kjøres gjennom Ephorus. I løpet av våren 2012 skal alle instituttets emner via Ephorus. I 2011 førte dette til oppdagelsen av en student som hadde kopiert deler av en tidligere levert eksamensoppgave inn i bacheloroppgaven sin. Slikt selv-plagiat var det ingen tidligere erfaring med, og under tvil ble saken sendt videre og havnet i siste instans hos Klagenemnda. Resultatet i saken ble annullert eksamen. AHKR ønsker ikke å kommentere denne avgjørelsen, men da studenten måtte vente i fire måneder på resultatet, mener AHKR at belastningen dette medførte ikke står i forhold til sakens alvorlighetsgrad. Instituttet etterlyser derfor en annen og mer tilpasset saksbehandling av slike tilfeller.

AHKR var i sin tid motstander av at det tilrettelagte bachelorprogrammet i Midtøstenstudier ble nedlagt, mens andre tilrettelagte program med særskilt vernegrunn ble videreført. Nedleggelsen førte til at AHKR's særskilte kompetanse og tilbud innenfor Midtøstens historie, kultur og religioner ikke lenger ble synliggjort godt nok. Som konsekvens av dette har faget og instituttet konkrete planer om å opprette en studieretning i Midtøstens historie innenfor bachelorprogrammet i historie. Dette vil etter planen bli en realitet i 2013. Instituttets prioriterte ønske ville imidlertid være å gjenopprette programmet, slik at det igjen ble synlig for søkerne ved Samordna opptak.

Historie har fokus på frafall i sin fagrapport for 2011, og har i rapporten analysert tall for oppmeldte studenter i forhold til antall som møtte til eksamen og antall som besto. analysen viser at frafallsprosenten er temmelig stabil, til tross for at tema, pensum og forelesere skifter. frafallsprosenten er også høy på emner som får svært god tilbakemelding fra studentene på evalueringer. Man konkluderer slik med at frafallet i første rekke skyldes at studentene melder seg opp i flere emner enn de egentlig har planer om å ta. Dette har ingen sammenheng med kvaliteten på undervisningen, og faget ønsker derfor å rette sin innsats mot de studentene som ikke faller fra, og iverksette tiltak for å gi dem større følelse av mestring og bedre karakterer. Dette er en annen type tiltak enn frafallstiltak, og innebærer blant annet stimulering til studentaktiv undervisning. Dette vil prioriteres også på store emner med mange studenter, på alle instituttets fag.

Arkeologifaget har stadig behov for mer praksis i undervisningen, og har i 2011 utvidet feltkursets varighet fra tre til fem uker. Dette anses som en klar forbedring av tilbudet. Arkeologi har en satsning på arkeologisk metode og forhistorisk teknologi, som i 2012-2015 delvis blir ivarettatt av et vikariat. Man faget mener det er av stor betydning på sikt å få en fast stilling i arkeologisk metode og teknologi.

1.3 Vurdering av læringsmiljøet

AHKR har i 2011 opplevd store problemer med lesesalsforholdene for masterstudentene i historie på Sydneshaugen skole. Problemene er tatt på alvor av fakultetet og Eiendomsavdelingen, og det er nå konkrete planer for hvordan en oppussingsrunde skal gjennomføres uten at studentene lider mer overlast. Studentene har imidlertid opplevd prosessen som tung og mener fakultetets prioritering av saken kom for sent. Arkeologi opplever tildeling av undervisningsrom i enkelte emner som utilfredsstillende, og ender ofte opp i overdimensjonerte lokaler.

Flere av fagene ved AHKR vurderer samarbeidet med instituttadministrasjonen som svært godt, og ser dette som et godt grunnlag for et godt læringsmiljø for studentene.

1.4 Vurdering og sensur

1.4.1 Bruk av ulike vurderingsformer

Instituttets fag tilstreber en jevn fordeling av de ulike vurderingsformene innenfor hvert program. AHKR ser et uttalt behov for mer studentaktive undervisningsformer og særlig skrive trening hos studentene på lavere nivå, og har skriftlige leveringer som obligatoriske krav på mange emner. Dette er imidlertid en utfordring på store 100-nivåemner.

1.4.2 Kvalitetssikring av eksamensoppgaver

Eksamensoppgaver utarbeides av emneansvarlige, og fagkoordinator har ansvaret for kvalitetssikring av disse gjennom organisert gjennomgang i egne eksamensmøter der eksamenskonsulent er til stede. Eksamensoppgaver til påfølgende midtsemesterseksamen utarbeides og kvalitetssikres samtidig med oppgavene til semesterets hovedeksamen.

1.4.3 Registrering av karakterer og protokoll i FS

Eksamenskonsulentene ved AHKR foretar FS-registrering av karakterer fra protokollene. Protokollene korrekturleses av begge medlemmene i sensurkommisjonen før føring i FS.

1.4.4 Bruken av ekstern sensur

Etter at man i spareperioden 2008-2010 åpnet for sensur i tomannskommisjoner uten eksternt medlem, har man fra 2011 bare i få tilfeller fraveket prinsippet om ekstern sensur på AHKR's emner. Emner uten ekstern sensor blir særlig vektlagt i program-sensors arbeid. Det brukes naturligvis alltid ekstern sensor på masteroppgaver.

1.4.5 Bruken av karakterskalaen

Det er ikke observert noen anomalier med hensyn til bruk av karakterskalaen i 2011, med unntak av instituttets didaktikkemner (HIDID111 og -112, DIDAHIS1 og -2, RELDI111 og -112, DIDAREL1 og -2) som utmerker seg med både svært lite frafall og lav strykprosent. Det er primært karakterene A, B og C som brukes på disse emnene.

Kulturvitenskap rapporterer minimal strykprosent i 2011.

På 350-emnene (masteroppgaven) ble det i 2010 påpekt at overvekten av høye karakterer (B og C) er naturlig på dette nivået, og at det ikke er rimelig med pålegg om spredning av karakterene på denne typen emner, slik som UHR den gang vurderte å foreslå. I 2011 er det fortsatt B og C som oftest brukes på masteroppgavene, men det har dette året vært flere forekomster av D enn i 2010, og endog en E. Dette viser at karakterskalaen også på 350 brukes, men at man må se på karaktergivningen over tid for å få et reelt inntrykk. Det anses imidlertid som en sjeldenhet at en masteroppgave får karakteren E – slik bør det også være.

1.4.6 Omfang og utfall av klage på sensur, omfang av gjentakseksamener

I meldingen fra 2010 rapporterte AHKR hele ni klagesaker på instituttets 350-emner, og uttrykte bekymring over den økte klagefrekvensen. I 2011 er det mottatt seks klager på sensur av masteroppgave, der resultatet etter ny sensur var til gunst for to klagere (33 prosent), og uendret karakter for resten.

Det høye antallet klager totalt i 2010 (69) har imidlertid sunket betraktelig i overgangen til 2011, der AHKR på ba-nivå har mottatt til sammen 40 klager. Dette er om lag på samme nivå som i perioden 2007-2009. Tallet må likevel fortsatt betraktes som høyt, og klagebehandling utgjør en ikke ubetydelig del av sensurarbeidet ved instituttet.

Av de til sammen 49 klage sakene AHKR mottok i 2011, er 18 saker fortsatt til behandling. Av de som er ferdig behandlet, førte to saker til endring av karakter til klagers ugunst, mens åtte påklagede karakterer ble endret til gunst for klager. 20 har stått på samme karakter.

Samlet er 2 prosent av de 2468 sensurvedtak som er fattet ved AHKR i 2011 påklaget. Det er historiefaget som utmerker seg med flest klagesaker (29), mens religionsvitenskap (10), arkeologi (4 saker) og kulturvitenskap (6 saker) ligger betydelig lavere. Prosentvis klagefrekvens i forhold til samlet antall avlagte eksamener på hvert fag er som følger: historie 2,2 prosent, kulturvitenskap 2 prosent, religionsvitenskap 1,9 prosent og arkeologi 1,3 prosent.

2 Internasjonalisering

2.1 Instituttets innsatsområder innen internasjonalisering

Det ble høsten 2011 gjennomført en studentundersøkelse om utveksling ved AHKR. Undersøkelsens mål var en kartlegging av studentenes prioriteringer i forbindelse med utveksling, og resultatet skal brukes som grunnlag for videre tiltak for å øke utvekslingen ved

instituttet. Ekskursjoner til utvalgte avtaleuniversitet er ett av dem. I 2012 vil det særskilt legges vekt på kompetanseheving blant studiekonsulentene gjennom delegasjonsreiser til avtaleuniversitet med både administrative og faglige deltakere.

AHKR arbeider også for økt lærerutveksling mellom oss og våre avtaleuniversitet. Denne formen for internasjonalisering anses også som en investering for økt studentutveksling, siden det å ha lærere med nær kjennskap til aktuelle utvekslingsuniversitet vil fungere rekrutterende.

AHKR har som mål å gi et attraktivt engelskspråklig tilbud. Per 2011 tilbyr instituttet sju emner på engelsk (oppmeldte/avlagte eksamener i 2011 i parentes):

EUR103 Europe after 1945: Resources, Demography, Economy (94/59)

HIS111 History of the United States (165/100)

RELV210/RELV211 Selected themes in religious studies. Assisted reading

RELV228 Religion and Politics I (14/7)

RELV229 Religion and Politics II (3/3)

SAS13 Norwegian Culture and History - Scandinavian Area Studies (41/33)

Av disse er alle bortsett fra SAS13, RELV210 og RELV211 også åpne for norske studenter. RELV210 og RELV211 er spesialtilpasset utvekslingsstudenter, og kan tilbys på flere språk (engelsk, fransk, tysk, italiensk eller spansk). RELV210/211 gikk første gang i 2011, men det var ingen som avla eksamen.

Instituttet har fokus på internasjonalisering, og deltakelsen i det fellesnordiske masterprogrammet Religious roots of Europe er slik noe AHKR er opptatt av å få til å fungere på en profesjonell måte. I 2011 har instituttet imidlertid sett konsekvensene av at de administrative rammene for deltakelsen ikke har vært grundig nok forberedt, og det konkrete resultatet er at de ferdig uteksaminerte studentene fortsatt ikke har mottatt vitnemål – over ett år etter uteksaminering. Det ser heller ikke ut til at dette er nært forestående, grunnet uenigheter mellom UiB og UiO om hvorvidt karakterene på emnene avlagt ved andre institusjoner kan føres inn i FS, og manglende initiativ til å finne en løsning på saken. Dette er svært uheldig og lite profesjonelt, og instituttet etterlyser handling og engasjement ved UiB sentralt i denne saken.

2.2 I hvilken grad har hvert studieprogram innarbeidet et tilrettelagt utenlandsopphold?

Alle disiplinbaserte bachelorprogram ved AHKR har 60 frie studiepoeng som kan brukes til utveksling. I tillegg har hvert fag plukket ut tre avtaleuniversitet som anbefales særlig for utveksling innen spesialiseringen.

2.3 Hvordan sikres faglig forankring i utvekslingsavtalene?

Instituttet ser det som utfordrende å finne gode erstatninger for spesifikke emner på 100-nivå, og anbefaler som oftest utveksling på 200-nivå. Det er et mål å involvere fagmiljøene mer i prosessen der studentene velger emner, og instituttet vil arbeide for at både fagmiljøene og studiekonsulentene opparbeider seg mer inngående kunnskap om emnetilbudet ved utenlandske institusjoner i forbindelse med spesifikk godkjenning av delstudier i utlandet.

2.4 Planer for tettere kopling mellom forskning og utdanning i internasjonaliseringsarbeidet

Med sitt engasjement for økt lærerutveksling med utenlandske universitet, skaper AHKR et godt grunnlag for brobygging mellom forskning og utdanning på internasjonaliseringsfronten. Forskningsaktiviteten ved instituttets utenlandske avtaleuniversitet danner også noe av

utgangspunktet for utvelgelsen av de anbefalte utvekslingsuniversitetene hvert fag har plukket ut.

2.5 Instituttets oppfølging av Handlingsplan for UiBs internasjonale virksomhet

UiBs handlingsplan for internasjonal virksomhet oppfordrer på side 4 «... sterkt til etablering og vedlikehold av langvarige internasjonale forbindelser og nettverk. Målet er at hvert fakultet/institutt skal ha en fast kjerne av samarbeidende institutter/universiteter utenlands.» Videre sier rapporten på samme side at «UiB har som mål å sikre en bedre faglig forankring for våre utreiseavtaler. Det enkelte institutt bør etablere anbefalte utvekslingsløp innenfor sine studieprogrammer; helst til steder hvor en også har forskningssamarbeid.» Dette har AHKR konkret fulgt opp i sin liste over anbefalte utvekslingssteder.

Målet handlingsplanen angir om at minst 30 prosent av de som avlegger en grad ved UiB skal ha hatt et studieopphold utenlands, er AHKR langt ifra å oppnå, men med bakgrunn i den ferske utredningen fra 2011 vil instituttet jobbe målrettet mot en økning av utreiseaktiviteten.

Handlingsplanen sier på side 5 at «Internasjonal utveksling for administrativt og teknisk personale gir muligheter for nettverksbygging og internasjonal erfaringsutveksling, og UiB vil legge til rette for det.» Dette følger AHKR konkret opp i 2012 og 2013, med et mål om at minst en faglig ansatt fra hvert fag skal reise på lærerutveksling hvert år. Det er også konkrete planer for delegasjonsreiser med administrative og faglige deltakere for å opprette avtaler med universitet der det allerede finnes et forskningssamarbeid, eller for å vedlikeholde allerede eksisterende avtaler.

Rapportens side 6 legger opp til at «Hvert institutt gjennomgår sine fremmedspråklige studietilbud med sikte på å ha attraktive tilbud til ikke-norskspråklige studenter.» Dette følger instituttet også opp, slik det går frem av avsnittet om instituttets innsatsområder innen internasjonalisering.

Når det gjelder handlingsplanens mål om at «fakultet og institutt må ha et bevisst forhold til at det skal gis relevant engelskspråklig informasjon også på de lokale sidene.» (s. 6), er dette under arbeid ved AHKR. Det etterlyses imidlertid en klarere praksis fra sentralt hold for oversetterarbeid skal utføres. Det er ikke nok å anta at hvert institutt selv skal utarbeide profesjonelle nettsider på engelsk – det kreves sentrale retningslinjer og en klar og gjennomtenkt terminologi.

3 Etter- og videreutdanning

3.1. Tilbud via SEVU

AHKR er involvert i flere etter- og videreutdanningskurs i regi av SEVU. Historie tilbyr kurs i arbeidslivsstudier. Kulturvitenskap er faglig ansvarlig for kurs i matkultur (MAKU). Det synes å være behov for et mer omfattende og systematisk etterutdanningstilbud til religionslærere, noe som kan ha sammenheng med spesielle utfordringer i de nye fagene RLE og Religion og etikk. Fagene er også involvert i Faglig-pedagogisk dag.

To av instituttets videreutdanningstilbud (BYG – byggeskikk og bygningsvern og MAKU – matkultur) tilbys i samarbeid mellom UiB og Vestnorsk kulturakademi på Voss (VKA). Det har vært relativt store gjennomføringsproblemer knyttet til disse emnene. Instituttet og SEVU har for å bedre situasjonen tatt initiativ til nærmere samarbeid med administrasjonen ved VKA og til tettere samarbeid mellom administrasjonen ved AHKR og de faglig ansvarlige for

tilbudet ved VKA. En bedre kommunikasjon mellom de involverte partene er en forutsetning for å kunne opprettholde samarbeidet.

3.2. Alumnus

To av AHKR's fagmiljø søkte og fikk tildelt initieringsmidler for alumnusvirksomhet i 2011. Religionsvitenskap brukte midlene på å ansette en tidligere masterstudent for å gjennomføre en undersøkelse blant tidligere religionsstudenter om hva de kunne tenke seg som alumnustiltak på faget. Det ble utarbeidet en rapport som er nøye gjennomgått i fagmiljøet, og resultatet er at det for 2012 søkes om nye alumnusmidler for å opprette et nyhetsbrev som skal sendes ut via alumnusportalen.

Historie fikk ikke gjennomført sine opprinnelige planer om et seminar for tidligere studenter i 2011, men har opprettet en facebook-gruppe med per dags dato 113 medlemmer. De planlegger å gjennomføre et faglig-sosialt arrangement i 2012.

AHKR ser alumnusarbeid som viktig, men har ikke ressurser til å satse aktivt på det som institutt. Alumnusrådet ved UiB ser ikke ut til å ta behovet for ekstra ressurser for dette på alvor, og alumnusarbeidet ved UiB bygger i dag på at hvert fag skal ha en ildsjel med initiativ, idéer og tid nok til å stå for alumnusarbeidet på faget. Dette er ikke tilfellet ved de fleste fag. Alumnusportalen slik den er i dag er heller ikke egnet for effektivt arbeid, og bør heller kobles tettere opp mot instituttens ordinære nettsider for effektiv kanalisering av relevante artikler og nyheter mot etablerte alumnusgrupper.

4 Region og regionalisering

Masterprogrammet Region og regionalisering er som del av et tverrfakultært satsningsområde en verdifull del av instituttets studietilbud, selv om programmet ikke representerer noen stor studentgruppe ved AHKR (av programmets 16 aktive i 2011 var 5 tilknyttet veileder ved AHKR). Programmet krever imidlertid mye administrasjon og er avhengig av fleksibilitet og engasjement fra alle involverte parter.

Dette ble særlig erfart i 2010, da programmet måtte gjøre en ufrivillig omrokking av utdanningsplanen som følge av en omlegging av tilbudet ved SV-fakultetet. Dette har i 2011 skapt betydelige problemer å skulle konstruere en ny, helhetlig utdanningsplan – særlig for fagene ved AHKR. Løsningen i 2011/2012 er å tilby REG-studentene ved AHKR et spesialempne på 5 studiepoeng tilknyttet historie (HIS307). Dette kan imidlertid ikke sees som en endelig løsning, siden REG-studenter innen arkeologi- og kulturvitenskap ikke alltid vil kunne dra nytte av dette emnet. Utfordringene knyttet til SVs omlegging er dermed ikke over, og skaper mye arbeid for programmet – både faglig og administrativt.

Videre har det fra programmets oppstart hersket uklarhet i forbindelse med kompensasjon av veiledere på programmet. Mye er gjort i denne sammenheng, men uten at det har foreligget noen klar plan eller gjennomtenkt strategi. Resultatet er blitt et noe anspent forhold mellom noen av de involverte fakultetene og HF/AHKR, og bestemmelsen som ble gjort i 2010 om at det fra 2011 ikke lenger skulle gis insentivmidler, men studiepoeng for masteroppgavene, har ikke kunnet oppfylles grunnet manglende planlegging og kommunikasjon mellom AHKR og HF. AHKR er av den klare oppfatning at HF må ta initiativ til en opprydning på fakultetsnivå.

HF har imidlertid gjort et stort arbeid i fornyelsen av samarbeidskontraktene i 2011, men dessverre uten at dette har løst de to ovenstående utfordringene.

Til tross for en krevende drift av programmet, har Region og regionalisering i 2011 arrangert

en svært vellykket konferanse der representanter fra Vestlandets næringsliv møtte programmets ledelse og studenter for gjensidig utveksling av erfaring og kunnskap. Seminaret ble godt mottatt av alle parter og et tilsvarende arrangement planlegges for våren 2012. AHKR ser en klar verdi i masterprogrammet, og ønsker derfor at den faglige aktiviteten skal få større plass og ikke begrenses av administrative forhold.

V Handlingsplaner

1 Handlingsplan for styrking av læringsmiljøet

UiBs Handlingsplan for styrking av læringsmiljøet sier (s. 14): «Trivsel, sosial integrering og gode veiledningstilbud er her nøkkelord. UiB har mål om å skape et læringsmiljø som fremmer prestasjon og hindrer frafall.» AHKR's stadige fokus på revisjon av studietilbudet der studentenes tilbakemeldinger (evalueringer) tas i betraktning og instituttets fokus på kullfølelse og integrasjon av studentene i faglige avgjørelser (deltakelse på fagmøtene) er direkte knyttet til dette punktet. Fagutvalgene får også en fast økonomisk støtte av instituttet til faglig-sosiale arrangement.

Planen sikter videre (s. 19) mot: «Etablering av faste kontaktpunkter mellom parter som er involvert i læringsmiljøarbeidet, herunder studenttillitsvalgte både på institusjons- og fakultetsnivå». AHKR følger opp dette ved jevnlig kontakt med instituttets fagutvalg. Representanter fra fagutvalgene inviteres hvert semester til et møte instituttledelsen der aktuelle saker diskuteres og gjensidige forventninger legges frem.

3 Handlingsplan for akademisk redelighet i utdanningen

Handlingsplanen nevner på s. 10 under *Tiltak for å avdekke uredelighet ved eksamen og i annet vurdert studentarbeid*: «Tekstgjenkjenningstjenestene videreutvikles og tilbys for bruk over hele UiB. Innstillingen fra gruppen som har vurdert bruk av Ephorus legges til grunn i det videre arbeidet.» AHKR har innført bruk av Ephorus på de aller fleste emner, og skal i løpet av våren 2012 sende alle mottatte besvarelser gjennom dette tekstgjenkjenningsprogrammet.

VI Punkter fakultetet ønsker særskilt tilbakemelding på utover den oppsatte malen

1 Oppfølging av programsensorrappporter

Instituttet har programsensorer på alle program, og kontraktene innebærer jevnlig møter og levering av programsensorrappporter. Rapportene legges frem for UUI til orientering, og diskuteres på de respektive fagmøtene. Momenter i rapportene fører jevnlig til endringer i fagenes emnebeskrivelser og studieplaner. Se for øvrig IV, 1.1.

2 Praksisemner

AHKR har ikke fokusert på opprettelse av praksisemner, og har heller ikke registrert at dette har blitt konkret etterspurt fra sentralt hold. Arkeologifaget har imidlertid et behov for praksismuligheter for sine studenter, og det er inngått en praktikantordning med Fylkeskommunen som muliggjør arkeologisk praksis for masterstudenter. Samarbeidet og opplegget er beskrevet som velfungerende både blant lærere og studenter. Feltkurs-ernene i Sør-Afrika kan også betraktes som et praksistilbud, da vurderingen i ernene baserer seg mye på feltpraksis. Dessverre har disse ernene verken kunnet realiseres i 2011, fordi ressursene i

stor grad har vært bundet opp i TRACSYMBOLS-prosjektet. Dette er et stort og prestisjefyllt prosjekt for instituttet, men denne konkrete situasjonen viser at slike prosjekt kan gå på bekostning av undervisningstilbudet.

3 Interne strategier for å øke rekrutteringen til masternivå

Opptak til AHKR's masterprogram de siste årene ser slik ut:

Program	Opptak 2009	Opptak 2010	Opptak 2011
MAHF-ARK	Hoved: 7 Supplering v10: 3	15	Hovedopptak: 12 Supplering v12: 1
MAHF-HIS	42 (+ 9 HiB)	Hoved: 28 Supplering v11: 6	Hoved: 31 (+ 12 HiB) Supplering v12: 9
MAHF-KUVI	Hoved: 6 Supplering v10: 2	9	4 *
MAHF-RELV	7	11*	10*
MAHF-REG	8	7	6
MAHF-RREU	2	3	1

* Ønsker ikke suppleringsopptak pga emnerekkefølgen i programmet.

Rekrutteringen til instituttens masterprogram anses foreløpig ikke som et stort problem ved AHKR. Antallet studenter som begynner på masterstudier ved AHKR er relativt stabilt. Det er imidlertid tydelig at søkermassen varierer noe, og at det på store fag som historie der det tradisjonelt har vært lange ventelister, nå er plass for alle kvalifiserte søkere. Det er en nedgang på masterprogrammet i kulturvitenskap i 2011, men det er ikke grunn til å se dette som en tendens basert kun på ett år. Man registrerer dessuten en økning av studenter på lavere grad i kulturvitenskap, og antar at dette vil kunne slå positivt ut for rekrutteringen til masterprogrammet. Hvilken konsekvens overgangen til disiplinbaserte program har for rekrutteringen til master, gjenstår også å se.

Det er likevel svært ønskelig med flere studenter på Region og regionalisering, og markedsføring av tilbudet både på nett og direkte på andre fakulteter som kan rekruttere til programmet er aktuelle tiltak. Det er imidlertid vanskelig å reklamere for et HF-program ved SV-fakultetet innenfor de tekniske rammene som finnes i dag – det er ingen naturlige arenaer for slik informasjon. Generelt jobber Region og regionalisering med synliggjøring av seg selv som forskningsområde og masterprogram, delvis for å øke søkermassen til programmet.

VII Oppsummering

I en periode som omtales som en krisetid for humaniora har AHKR klart å opprettholde studiepoengproduksjonen, som ligger stabil i perioden 2008-2011 (basert på FS 581.003). AHKR ser slik på 2011 som et år med gode resultater både med tanke på gjennomføring og undervisningskvalitet, så langt dette lar seg måle av studiepoengproduksjonen.

Instituttet ser imidlertid forbedringspotensial på en del punkter som vil kunne gjøre studietilbudet enda bedre.

Introduksjon av et fagdisiplin-emne i første semester står sentralt på instituttets ønskeliste, og vil etter vårt syn gjøre våre disiplinbaserte program mer fristende for nye studenter og skape et større faglig engasjement blant dem. Fagmiljøene ved AHKR er opptatt av å følge opp studentene sine tett, til tross for at det er svært mange av dem, og et mer fagrettet førstesemester vil gjøre dette lettere og mer meningsfullt.

Midtøstenmiljøet ved instituttet (og fakultetet) er en enorm ressurs. I verden i dag er dessuten Midtøstentema høyaktuelle og tiltrekker seg engasjerte og ressurssterke studenter. En studieretning i Midtøstens historie innen bachelorprogrammet i historie er slik et minimum av hva som må kunne tilrettelegges innenfor dette feltet. Dette vil være til gevinst for hele fakultetet, og vil også kunne involvere andre relevante fag på sikt. AHKR imøteser et godt samarbeid med fakultetet om formalitetene i dette, og at utarbeidelse av tydelige vitnemål der denne studieretningen kommer klart frem vil bli prioritert og påbegynt i god tid før første utstedelse skal finne sted.

Region og regionalisering er et tverrfakultært satsningsområde for Universitetet i Bergen som skal danne viktig kontakt med næringslivet på Vestlandet. Et masterprogram innenfor dette samarbeidet fortjener slik en høy prioritet når det gjelder studiekvalitet og generell drift. De tekniske utfordringene et slikt masterprogram byr på, må tas på alvor og settes på dagsorden slik at studiekvaliteten ikke rammes. Med noe uklare rammer for de involverte fakultetenes rolle i selve driften av programmet, blir dette vanskelig. AHKR håper slik at det snarlig vil komme en løsning på problematikken rundt kompensasjon av veiledere og fakultetets forpliktelser overfor programmets studie- og utdanningsplan. Slik vil programmet kunne fokusere mer på det som virkelig teller, nemlig faglig utvikling, synliggjøring og rekruttering.

Internasjonalisering er et sentralt satsningsområde for studiesiden ved AHKR. I 2011 er grunnlaget lagt for konkrete tiltak som vil øke den internasjonale utdanningsaktiviteten både blant ansatte og studenter. Instituttet anser dette som spennende og utfordrende, og ser frem til i 2012 å kunne iverksette noen av planene og se resultater i form av et mer dynamisk og internasjonalt utdanningsmiljø.

AHKRs allerede etablerte engasjement i det internasjonale studieprosjektet Religious roots of Europe er et verdifullt bidrag til UiBs internasjonale virksomhet. Erfaringene viser imidlertid at slike samarbeid krever en klar og gjennomtenkt administrativ strategi. Dette må tas i betraktning allerede på planleggingsstadiet, og må straks gripes fatt i sentralt når det viser seg nødvendig med supplerende rutiner på områder man ikke har tatt høyde for – som vitnemålsutforming. En slik sentral oppfølging er en forutsetning for vellykket internasjonalisering på programnivå.

MS og JTW 13.2.2012

Meldingen er godkjent i UUI 13.2.2012

Merknader fra instituttrådet 16.2.2012 tatt inn, JTW 29.2.2012